

*Այս ցուցակից երեւումէ, որ Համախառն վիճակումն կան 4 քաղաք 48 գիւղ, 6175 տուն, 2 վանք - 39 եկեղեցի, 38 քահանայ, 12 դպրոց 866 ուսանողք :

Գաղթատեղիք Անդրկասպեան աշխարհի 15, և կրպակատեարք 497: Ձկնատեղիք (Վաթակայ) ի Սալեան 9. իսկ անձինք արական և իգական հայք 541, և ընտանիք 47 :

Ըստ այսմ թէ Համախառն թեմի քաղաքներում և գիւղերում, և թէ Անդր-կասպեան աշխարհում, 38786 և Սալեանի ձկնորսատեղերում կան հայք, 38786 անձինք :

Բալախանի են. նոյնպէս Ղուբայ, և Գարբանդ և առաւելապէս Անդրկասպեան աշխարհի քաղաքներումն գտնվում են բաւական Հայեր զանազան գործերով զբաղուած, որոց մեծ մասը Ղարաբաղցիք են և Սիւնեցիք - զոր օրինակ, ըստ Նոր-Գար լրագրի № 199—1890 թիւ, միայն Բագուի մէջ կան օտարական Հայք այլ ու կին, ոմանք անբնակք և ոմանք կրպակատեարք : Ամեն Սեւ քաղաքն ու Բալախանին միասին 21567 : Այս ցուցակի գիւղերից երկուսի բնակիչքն այն է Ջարխու, և Գերմախան գաղթած են Պարսկաստանից Սպահան մօտ իրենց 1820 և 1830 թուերից : Քարթանջեցիք գաղթած են մի գար յառաջ, Պարսկաստանի Խոյ քաղաքից : Գիւրջիվանցիք, և Գիւրջիլարցիք գաղթած են Վրաստանից 1820. մնացած ժողովրդեան մեծ մասն գաղթած են Ղարաբաղից 1810, իսկ փոքր մասն ըստ աւանդութեան են բուն Շիրուանցիք, որք են Մէյսարեցիք, Սաղիանցիք, Հընդարեցիք. Ջարգարանցիք, եւայլն :

Ծանօթ. — ա. *Անքահանայ գիւղերի ժողովուրդը՝ հովումեն մերձակայ գիւղերի բահանայքն :

բ. Համախառն գիւղերի ժողովուրդը կարծես զգալով ուսման պէտքը ցանկան դպրոց ունիլ, բայց իրադրոճելն մեծ դժուարութեամբ՝ երբ դրամի պահանջ է յիշվում :

գ. Մատրասայ, Քիլվար, և Խաչմաս գիւղերի ժողովուրդը Թաթախօս են, և նոր նոր՝ շնորհիւ դպրոցաց սկսել են Հայերէն խօսիլ :

դ. Չեն հաշուած Սալեանի Վաթակայների (Ձկնատեղեաց) Հայերն :